

Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi
Journal of History Culture And Art Research

E-ISSN: 2147-0626 CİLT/VOLUME: 14 • SAYI/İSSUE 1 • (HAZİRAN/JUNE): 64-70

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE SAFRANBOLU'NUN İDARİ YAPILANMASI VE BAĞLI KÖYLERİ

The Administrative Structure of Safranbolu and Its Villages in the Republican Period

Selma Turhan Sarıköse

Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, Edebiyat
Fakültesi, Tarih Bölümü, Karabük, Türkiye
Assoc. Dr., Karabuk University, Faculty of
Literature, Department of History, Karabük,
Türkiye

selmatsarikose@karabuk.edu.tr

 0000-0002-3798-5478

Barış Sarıköse

Prof. Dr., Karabük Üniversitesi, Edebiyat
Fakültesi, Tarih Bölümü, Karabük, Türkiye
Prof. Dr., Karabuk University, Faculty of
Literature, Department of History, Karabük,
Türkiye

barissarikose@karabuk.edu.tr

 0000-0002-6652-0573

Makale Bilgisi/Article Information

Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 21.06.2025

Kabul Tarihi / Accepted: 26.06.2025

Yayın Tarihi / Published: 30.06.2025

Atıf: Turhan Sarıköse, Selma – Sarıköse, Barış. “Cumhuriyet Dönemi’nde Safranbolu’nun İdari Yapılanması ve Bağlı Köyleri”. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi* (TAKSAD) 14/1 (Haziran 2025), 64-70.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15747101>

Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi/This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Yayıncı/Publisher: Karabuk University • <https://dergipark.org.tr/tr/pub/taksad>

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE SAFRANBOLU'NUN İDARİ YAPILANMASI VE BAĞLI KÖYLERİ

Öz:

Osmanlı Dönemi'nde önce Bolu Sancağı'na sonra Kastamonu'ya bağlı olan Safranbolu'nun idari yapısında Cumhuriyet Dönemi'nde önemli değişiklikler yapılmıştır. Safranbolu 1927 yılında Zonguldak iline bağlanmıştır. 1995 yılına kadar bu vilayetin bir kazası olmuştur. Bu tarihte daha önce Safranbolu'ya bağlı küçük bir köy iken Demir- Çelik Fabrikası'nın kurulması ile önce nahiye sonra kaza daha sonra il haline gelen Karabük'ün bir ilçesi olarak idari yapısı yeniden düzenlenmiştir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Zonguldak'a bağlı iken Safranbolu Kazası; Merkez, Aktaş, Eflani ve Ulus nahiyyelerinden oluşmaktaydı. 1967-1973 yıllarında kazanın Ovacuma adlı nahiyesi varken, 1940 yılında Aktaş nahiyesi Karabük nahiyesine dönüştürülmüştür. Eflani ve Ulus nahiyyeleri de ilçe haline gelmiştir. 1927'den itibaren Safranbolu ve nahiyyelerine bağlı köylerin idari yapılarında da zamanla değişimler meydana gelmiştir. Safranbolu ilçesinin bazı köyleri yeni kurulan Karabük ilçesine bağlanmıştır.

Bu çalışmada Safranbolu'nun Cumhuriyet Dönemi'nde idari yapısında meydana gelen dönüşüm ve ilçeye bağlı köyler ve bu köylerin idari yapıları değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Safranbolu, Cumhuriyet Dönemi, İdari Yapılanma, Köy

THE ADMINISTRATIVE STRUCTURE OF SAFRANBOLU AND ITS VILLAGES IN THE REPUBLICAN PERIOD

Abstract:

During the Ottoman Period, important changes were made in the administrative structure of Safranbolu, which was first connected to Bolu Sanjak and then to Kastamonu, during the Republican Period. In 1927, it was connected to Zonguldak province. Until 1995, it was an district of this province. On this date, its administrative structure was reorganized as a district of Karabük, which was previously a small village connected to Safranbolu and became a sub-district and then an district with the establishment of the Iron and Steel Factory.

In the first years of the Republic, Safranbolu district was connected to Zonguldak and consisted of the districts of Merkez, Aktaş, Eflani and Ulus. In 1967-1973, the district had a sub-district named Ovacuma, while Aktaş sub-district was transformed into Karabük sub-district in 1940. Eflani and Ulus sub-districts also became districts. Since 1927, the administrative structures of Safranbolu and the villages of its sub-districts have also changed over time. Some villages of Safranbolu district were connected to the newly established Karabük district.

Key Words: Safranbolu, Republic Period, Administrative Structure, Village

Cumhuriyet Dönemi'nde Safranbolu'nun İdari Yapılanması ve Bağlı Köyleri

Giriş

Osmanlı döneminde daha çok “Borlu”, “Taraklıborlu”, sonraları “Za’feranborlu/ Zağferanborlu” veya Safranbolu adıyla bilinen yerleşim yeri¹ Fatih Sultan Mehmed (1444-1446, 1451-1481) döneminde kesin olarak Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. Osmanlı idaresine girdikten sonra Safranbolu’nun da idari yapısında düzenlemeler yapılmıştır. Safranbolu XVII. yüzyıl sonuna kadar Anadolu Eyaleti Bolu Sancağı’na bağlı iken daha sonra 1811 yılına kadar Kastamonu Sancağı’na bağlanmıştır. XVI. yüzyıldan itibaren önce nahiye daha sonra kayıtlarda kaza olarak yer almıştır. XIX. yüzyıla kadar bir kaza merkezidir. XIX. yüzyıl başlarında Bolu- Safranbolu birleşik bir sancak haline getirilmiştir. Bu sancağın merkezi Bolu iken buraya 19 kaza bağlanmıştır. 1826’da bu sancak Viranşehir ve Bolu olarak ikiye ayrılmış, Viranşehir Sancağı merkezi Safranbolu olmak üzere yapılandırılmıştır. Müşirlik düzenlemelerinde Ankara, Çankırı, Çorum ve Kastamonu Ankara Müşirliği’ne bağlanmıştır. 1841’de Bolu ve Viranşehir merkez Bolu olmak üzere tekrar birleştirilmiş, 1846’da Safranbolu, Kocaeli, Bolu ve Sinop sancakları Kastamonu vilayetine bağlanmıştır. 1864’te Viranşehir Sancağı lağvedilerek kazaları Bolu ve Kastamonu’ya bağlanmıştır. 1865’te Safranbolu kaza merkezi yapılmış ve Kastamonu Sancağı’na bağlanmıştır. 1876’dan sonra Viranşehir Sancağı yeniden kurulmuş ancak bu idari yapı iki yıl kadar devam etmiştir². 1894’te Safranbolu Kastamonu Vilayeti’ne bağlı kazalardan biri olup, XX. yüzyıl başlarına kadar Kastamonu Vilayeti sınırları içinde kalmıştır. 1914’te Kastamonu vilayeti Kastamonu merkez, Çankırı ve Sinop sancaklarına sahip iken Kastamonu sancağı içinde Kastamonu merkez, Taşköprü, Safranbolu, Araç, Cide, Tosya, Daday ve İnebolu olmak üzere sekiz kaza bulunmaktaydı³.

Cumhuriyet’in ilanından sonra Safranbolu’nun idari yapısı yeniden yapılandırılmış, 1924’te Zonguldak Cumhuriyet Dönemi’nin kurulan ilk ili olarak teşkilatlandırılırken Ereğli, Bartın ve Devrek Zonguldak’a bağlanmıştır⁴. Ulus, Aktaş ve Eflani nahiye olarak Safranbolu’ya bağlanmış, 1927 yılına kadar Safranbolu bu idari yapıda kalmış aynı yıl yapılan düzenlemelerle Safranbolu, Zonguldak ilinin bir kazası olmuştur⁵. Bu düzenlemeler esnasında Karabük Köyü’nün bağlı bulunduğu Aktaş Nahiyesi de Zonguldak’a bağlanmıştır⁶. 1937’den sonra yapılan idari düzenlemeler çerçevesinde Aktaş nahiyesi kaldırılmış Karabük bucak merkezi haline getirilmiştir. 1945’te Ulus Safranbolu’dan idari yönden ayrılırken, Eflani ve Karabük nahiyeleri de 1953 yılından itibaren idari yönden Safranbolu’dan ayrılmıştır. Cumhuriyet’in ilk yıllarından itibaren Zonguldak iline bağlı olan Safranbolu, 1995’te il haline getirilen Karabük’e bağlanmıştır⁷. Günümüzde Karabük ilinin bir ilçesi konumundadır.

1. Cumhuriyet Dönemi'nde Safranbolu'nun İdari Yapılanması

Cumhuriyet’in ilk yıllarından itibaren Safranbolu’nun idari yapısında önemli düzenlemeler yapılmış, kazaya bağlı nahiyelerin merkezleri ile bağlı köylerin idari yapılarında değişiklikler yapılmıştır. 1927’de Zonguldak Vilayeti; Merkez Kaza ve Merkez Nahiye, Ereğli Kazası; Merkez Nahiye, Bartın Kazası; Merkez,

¹ İlhan Şahin, “Anadolu’da Türk Yerleşmesi Sürecinde Safranbolu,” *I. Ulusal Tarih İçinde Safranbolu Sempozyumu* (4-6 Mayıs 1999), TTK, Ankara, 2003, s. 8.

² Ünsal Tunçözgür, *Dünden Bugüne Safranbolu*, Safranbolu Belediyesi Yay., 2012, s. 30- 31.

³ İlhan Şahin, “Kastamonu”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 24, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 2001, s. 588.

⁴ Hamdi Genç, “Zonguldak”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 44, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul 2013, s. 502.

⁵ Tunçözgür, *a.g.e.*, s. 35.

⁶ Barış Sarıköse, “Karabük”, *Türklerde Çevre ve Şehircilik Medeniyetimizi Yaşatan İller*, C.II, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yay., Ankara, 2023, s. 275.

⁷ Tunçözgür, *a.g.e.*, s. 35-36.

Amasra ve Kurucaşile, Devrek Kazası; Merkez ve Caycuma, Zağferanbolu Kazası; Merkez, Eflani, Aktaş ve Ulus nahiyeleri olmak üzere teşkilatlandırılmıştır. Safranbolu Merkez Nahiye'nin merkezi Zağferanbolu/Safranbolu, Eflani Nahiyesi'nin merkezi Çelebiler, Aktaş Nahiyesi'nin merkezi Zobran, Ulus Nahiyesi'nin merkezi Kaldırım'dı⁸.

Zonguldak ili 1967'de Merkez, Beycuma, Kilimli ve Kozlu, Bartın ilçesi; Bartın, Amasra, Arıt ve Kozcağız, Çaycuma ilçesi; Merkez, Hisarönü, Perşembe, Saltukova, Devrek ilçesi; Merkez, Eğerci ve Gökçebey, Eflani ilçesi; Merkez, Ereğli ilçesi; Merkez, Alaplı ve Ormanlı, Karabük ilçesi; Merkez ve Yenice, Kurucaşile ilçesi; Merkez, Safranbolu ilçesi; Merkez ve Ovacuma, Ulus ilçesi; Merkez ve Kumluca bucağı olarak idari yönden teşkilatlandırılmıştı⁹. 1973'te Zonguldak ili Merkez ilçe; Beycuma, Kilimli ve Kozlu, Bartın ilçesi; Merkez, Amasra, Arıt ve Kozcağız, Çaycuma ilçesi; Hisarönü, Perşembe, Saltukova, Devrek ilçesi; Merkez, Eğerci, Tefen (Gökçebey), Eflani ilçesi; Merkez, Ereğli ilçesi; Alaplı ve Başverencuma (Ormanlı), Karabük ilçesi; Yenice bucağına ayrılmıştı. Kurucaşile ilçesinde bucak yapılanması olmayıp Safranbolu ilçesi Ovacuma, Ulus ilçesi ise Kumluca bucağı şeklinde teşekkül ettirilmişti¹⁰.

2. Cumhuriyet Dönemi'nde Safranbolu'nun Köyleri

Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren Safranbolu'ya bağlı köyleri tespit etmek mümkündür. 1927'de Safranbolu Kazası Zonguldak iline bağlanmıştır. Bu tarihte Safranbolu Kazası; Merkez, Aktaş, Eflani ve Ulus nahiyelerine ayrılmıştı. Aşağıdaki tabloda Safranbolu Kazası'ndaki nahiyelere bağlı olan köylerin isimleri verilmiştir.

Tablo 1: 1927'de Safranbolu Kazası köylerinin nahiyelere göre dağılımı şu şekildedir.

Merkez Nahiyesi ¹¹	Aktaş Nahiyesi ¹²	Eflani Nahiyesi ¹³	Ulus Nahiyesi ¹⁴
Ağaçkise	Acıöz	Afşar	Abdurrahman
Akviran	Belen	Akçakise	Ağa
Alınvıran	Burunsuz	Akviran	Aktaş
Arıcak	Çerçiler	Alacat	Akviran Söküler
Aşağı Çiftlik	Çukurca	Aşağı Boğsob	Alpi
Aşağı Dâna	Davudlar	Bakırcılar	Arpacık
Aşağı Kızılcavıran	Demirciler	Bedil	Aşağı Bolu
Bağcıgaz	Güney	Bostancılar	Aşağı Çerçi
Başköy	Kadı	Çal	Aşağı Dere
Bostanbükü	Kâhyalar	Çalış	Aşağı Dıragna
Bulak	Kamış	Çalışlar	Aşağı Emirce
Bürnük	Karaağaç	Çelebiler	Aşağıköy
Cabbar	Karaşar	Çengeller	Bağcacık
Cücahlı	Kayı	Çukurgelik	Bağdadlı
Çavuşlar	Kızdab	Çukurvıran	Balıcak
Çerçen	Külüvıran	Dayağlar	Baş Dıragna

⁸ Dahiliye Vekâleti, *Son Teşkilat-ı Mülkiyede Köylerimizin Adları*, İstanbul, 1928, s. 623-635.

⁹ *Zonguldak İl Yıllığı*, Ajans Türk, Ankara, 1967, s. 61.

¹⁰ *Zonguldak İl Yıllığı*, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1973, s. 66-93.

¹¹ Dahiliye Vekâleti, *Son Teşkilat-ı Mülkiyede Köylerimizin Adları* s. 935.

¹² Dahiliye Vekâleti, *Son Teşkilat-ı Mülkiyede Köylerimizin Adları* s. 936.

¹³ Dahiliye Vekâleti, *Son Teşkilat-ı Mülkiyede Köylerimizin Adları* s. 936-937.

¹⁴ Dahiliye Vekâleti, *Son Teşkilat-ı Mülkiyede Köylerimizin Adları* s. 937-938.

Cumhuriyet Dönemi'nde Safranbolu'nun İdari Yapılanması ve Bağlı Köyleri

Çıraklar	Mehterler	Dendek	Buğurlar
Davudobası	Ortaca	Emirler	Çavuş
Değirmencik	Ödemiş	Gaziye	Çebübler
Dere	Saidler	Güller	Çerde
Ganira	Salmanlar	Hacıağaç	Çubuklu
Hacı Hasan	Sipahiler	Hacışaban	Derecik
Hacılar	Tandır	Karataş	Dereli
Hacılar Obası	Üçbaş	Kavak	Devrekler
Harmancık	Zobran	Kayadibi	Dibektaş
Ilbarıt	Zora	Kıran	Dive
Kadıbükü		Kocacık	Dodurga
Kapullu		Kutluviran	Doğan
Karacatepe		Küre-i Hadid	Döngeller
Karapınar		Mevruk	Dürüceşahinci
Karıt		Müftüler	Düz
Kehler		Osmanlar	Eldaş
Kılağuzlar		Paşabey	Eseler
Kırıklar		Pınarözü	Gebrercik
Kirpe		Saçak	Güney
Konarı		Saraycık	Güneyviran
Köseler- Kuzyaka		Seferler	Hasanviran
Köseler- Ova		Şeyhler	Helkime
Mağol		Ulugeçid	Hisar
Melise		Yalacık	Hoca
Memikli		Yukarı Boğsob	İbrahim Deresi
Nahta			İğneciler
Navsaklar			İrmizi
Nebioğlu			Kadı
Oğulviran			Kaldırım
Örencik			Kalecik
Öteköy			Kara Diğın
Öylebeli			Kara Hasan
Pelitviran			Karakışla
Sakaralan			Kavaklı Kaldırım
Sarı			Kayabaşı
Sarıahmedli			Keçideresi
Sarıyan			Kıyıklar
Sat			Kızıllar
Sıraçlı			Kirbitler
Sine			Kozanlı
Şeyhler			Kumluca
Tanışman			Küllü
Tayyib			Orca
Tintin			Orma
Tokatlı			Sarı Fasıl
Yayla			Sarnıç

Yazı Yörük Yukarı Çiftlik Yukarı Dâna Yukarı Kızılcaviran			Şeyhler Ulu Ürkütler YılanlaYukarı Dere
---	--	--	---

Safranbolu Kazası'na 1967'de bağlı köyler Zonguldak İl Yıllığı'nda şu şekilde gösterilmiştir; Ağaçkese, Akören, Aşağıçiftlik, Alören, Aşağıdana, Bağcıgas, Bostanbükü, Cabbar, Cücahlı, Çavuşlar, Çerçen, Çıraklar, Danişment, Davutobası, Değirmence, Dere, İncekaya, Geren, Hacıhasan, Hacılarobası, Harmancık, Üçbölük, Kadıbükü, Karacatepe, Karapınar, Karıt, Akkışla, Kırıklar, Düzce, Konarı, Kuyakahacılar, Kuzyaka-köseler, Kuzyaka-Navsaklar, Kuzyaka-Öteköy, Memikli, Yolbaşı, Nağza, İnceçay, Nebioğlu, Oğulveren, Ovaköseler, Örencik, Pelitören, Sakalar, Gökpınar, Sarıahmetli, Gündoğan, Sat, Sırçalı, Çatak, Tayyip, Tintin, Tokatlı, Yazıköy, Yörük, Yukarıçiftlik ve Yukarıdana'dır¹⁵. İlçeye bağlı Ovacuma Bucağı'nda ise; Akkışla, Bağcıgaz, Cebbar, Cücahlı, Danişment, Dereköy, Gökpınar, Hacıhasan, İnceçay, Naza, Nebioğlu, Ovaköseler, Tayyip ve Tintin köyleri bulunmaktadır¹⁶.

1973 yılında yayımlanan Zonguldak İl Yıllığı'nda ise Safranbolu ilçesi sınırları içinde; Ağaçkesen, Akören, Alören, Aşağıçiftlik, Aşağıdana, Bostanbükü, Çatak, Çavuşlar, Çerçen, Çıraklar, Davutobası, Değirmencik, Düzce, Geren, Gündoğan (Sarıyan), Hacılarobası, Harmancık, İncekaya (Gazyiyen), Kadıbükü, Karacatepe, Karapınar, Karıt, Kırıklar, Konarı, Kuzyakahacılar, Kuzyakaköseler, Kuzyakaöteköy, Memikli, Navsaklar, Oğulören (Oğulveren), Örencik, Pelitören, Sakaralan, Sarıahmetli, Sat, Sırçalı, Tokatlı, Üçbölük, Yazıköy, Yolbaşı, Yukarıçiftlik, Yukarıdana ve Yörük köyleri bulunmaktaydı. Bu tarihte Safranbolu'nun Ovacuma bucağına; Akkışla, Bağcıvaz, Cebbar, Cücahlı, Danişment, Dere, Gökpınar, Hacıhasan, İnceçay, Naza, Nebioğlu, Ovaköseler, Tayyip ve Tintin köyleri bağlıydı¹⁷.

3. Safranbolu Köylerinin İdari Yapılarında Meydana Gelen Değişim

Daha önceki dönemlerde Öğlebeli Köyü ile anılan ve küçük bir yerleşim yeri olan Karabük Köyü 1937'de Demir-Çelik Fabrikası'nın kurulması ile hızlı bir şekilde büyümeye başlamıştır¹⁸. Fabrikanın kurulması Karabük'ün hızlı bir şekilde gelişmesine neden olmuştur¹⁹. 4 Ocak 1940'ta Safranbolu ilçesi Merkez Nahiyesi'ne bağlı olan Arıcak ve Öğlebeli köyleri Aktaş Nahiyesi'ne bağlanmış, nahiye Karabük adıyla anılmak üzere Aktaş (Zobran) Köyü'nden Karabük'e taşınmıştır²⁰. Karabük 03 Mart 1953'te Zonguldak iline bağlı bir ilçe hâline gelmiştir²¹. Karabük'ün ilçe olmasından sonra Safranbolu'ya bağlı bazı köyler bu yeni ilçeye bağlanmıştır. 19 Temmuz 1954'te Safranbolu'ya bağlı Bürnük (Kalafatlı) Köyü Karabük Kazası'na bağlanmıştır²². 25 Şubat 1955'te Safranbolu ilçesi Merkez Nahiyesi'ne bağlı olan Kılavuzlar ve

¹⁵ Zonguldak İl Yıllığı, 1967, s. 51-52.

¹⁶ Zonguldak İl Yıllığı, 1967, s. 131.

¹⁷ Zonguldak İl Yıllığı, 1973, s. 89-91.

¹⁸ Feridun Emecen, "Safranbolu", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 35, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 2008, s. 482.

¹⁹ Recep Karacakaya- İsmail Yücedağ- Nazım Yılmaz, *Arşiv Belgelerinde Karabük*, Karabük Valiliği Yayınları Seçil Ofset, Karabük, 2013, s. 31.

²⁰ BCA, 30-11-1-0-136-1-5.

²¹ Barış Sarıköse, "Köyden Şehre: Karabük'ün Kuruluşu ve Şehirleşme Süreci", *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 5, (2020), s. 68.

²² BCA, 30.11.1.0.246.26.20.

Cumhuriyet Dönemi'nde Safranbolu'nun İdari Yapılanması ve Bağlı Köyleri

Bulak köyleri Karabük ilçesi Merkez Nahiyesi'ne bağlanmıştır²³ Zonguldak ili Eflani ilçesi Merkez Bucağı'na bağlı Saraycık Köyü'nün Şamlar Mahallesi Safranbolu ilçesi Merkez Bucağı Harmancık Köyü'ne 09.09.1972 bağlanmıştır²⁴. İdari düzenlemelerle daha önce Kastamonu ile Araç ilçesi İğdir bucağına bağlı olan Aşağıgüney Köyü 25 Aralık 2000 tarihinde Karabük ili Safranbolu ilçesine bağlanmıştır²⁵.

Günümüzde Safranbolu'ya 60 köy bağlıdır. Bu köyler; Ağaçkese, Akkışla, Akören, Alören, Aşağıçiftlik, Aşağıdana, Aşağıgüney, Bağcıgaz, Bostanbükü, Cabbar, Cücahlı, Çatak, Çavuşlar, Çerçen, Çıraklar, Danişment, Davutobası, Değirmencik, Dere, Düzce, Gayza, Geren, Gökpınar, Gündoğan, Hacıhasan, Hacılarobası, Harmancık, İnceçay, Kadıbükü, Karacatepe, Karapınar, Kart, Kehler, Kırıklar, Konarı, Kuzyakahacılar, Kuzyakaköseler, Kuzyakaöte, Navsaklar, Nebioğlu, Oğulören, Ovacuma, Ovaköseler, Örencik, Pelitören, Sakaralan, Sarıahmetli, Sat, Sırçalı, Sine, Tayyip, Tintin, Tokatlı, Toprakcuma, Üçbölük, Yazıköy, Yolbaşı, Yörük, Yukarıçiftlik ve Yukarıdana'dır²⁶.

Daha önce birer köy olan Aşağı Tokatlı ve Kırkille gibi yerler günümüzde Safranbolu merkez ilçenin birer mahallesi olarak şehir merkezi ile birleşmiştir. Safranbolu'nun köylerinin büyük çoğunluğu uzun yıllar Safranbolu'ya bağlı kalmıştır. Karabük'ün önce nahiye daha sonra kaza ve ardından il merkezi olmasından sonra Safranbolu'nun bazı köylerinin bu yeni idari birimlere bağlandığı görülmektedir.

Sonuç

Osmanlı Dönemi'nde önce Bolu ardından Kastamonu'ya bağlı olan Safranbolu'nun idari yapısı Cumhuriyet'in ilk yıllarında değişmiştir. Zonguldak ilinin kurulması ile Safranbolu kaza olarak buraya bağlanmıştır. 1927'de Safranbolu Kazası Merkez, Aktaş, Eflani ve Ulus nahiyyelerinden oluşmaktaydı. Aktaş Nahiyesi Karabük merkez olarak Karabük Nahiyesi'ne dönüşmüş, Eflani ve Ulus da ilerleyen yıllarda kaza hâline gelmiştir.

Daha önce küçük bir köy olan Karabük'te Demir- Çelik Fabrikası'nın kurulması buranın hızlı bir şekilde büyümesine neden olmuş, önce kaza olan Karabük 1995'te il merkezi olmuştur. Karabük il merkezi olduktan sonra Safranbolu buraya ilçe olarak bağlanmıştır.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Safranbolu'nun köyleri; Merkez, Aktaş, Eflani ve Ulus nahiyyelerine bağlanmıştır. Karabük'ün nahiye ve ardından kaza olmasından sonra Arıcak, Öğlebeli, Bürnük, Kılavuzlar ve Bulak köyleri Karabük'e bağlanırken Kastamonu'nun Araç ilçesi Aşağıgüney Köyü de Safranbolu sınırları içine alınmıştır. Bütün bu idari düzenlemelere rağmen Safranbolu'nun köylerinin büyük çoğunluğunun idari yapısında çok fazla değişim meydana gelmemiştir. Aynı zamanda Safranbolu köylerinin isimlerinin de Osmanlı'dan beri değişmediği görülmektedir.

²³ BCA, 30-11-1-0-249-7-12.

²⁴ BCA, 30-11-1-0-381-48-19; *Resmî Gazete*, S.14309, 17.09.1972.

²⁵ *Resmî Gazete*, S. 24272, 30.12.2000.

²⁶ (www.nufusune.com. Erişim Tarihi: 27.05.2025).

Kaynakça

Arşiv Belgeleri

Cumhurbaşkanlığı Arşiv Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)

BCA, 30-11-1-0-136-1-5; BCA, 30.11.1.0.246.26.20; BCA, 30-11-1-0-249-7-12; BCA, 30-11-1-0-381-48-19.

Telif Eserler

Dahiliye Vekâleti, *Son Teşkilat-ı Mülkiyede Köylerimizin Adları*, İstanbul, 1928.

Emecen, Feridun, “Safranbolu”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 35, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 2008, s. 481-483.

Genç, Hamdi, “Zonguldak”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 44, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul 2013, s. 501-502.

Karacakaya, Recep- İsmail Yücedağ- Nazım Yılmaz, *Arşiv Belgelerinde Karabük*, Karabük Valiliği Yayınları Seçil Ofset, Karabük, 2013.

Resmî Gazete, S.14309, 17.09.1972; S. 24272, 30.12.2000.

Sarıköse, Barış, “Köyden Şehre: Karabük’ün Kuruluşu ve Şehirleşme Süreci”, *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 5, (2020), s. 57-83.

Sarıköse, Barış, “Karabük”, *Türklerde Çevre ve Şehircilik Medeniyetimizi Yaşatan İller*, C.II, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yay., Ankara, 2023, s. 275-278.

Şahin, İlhan, “Kastamonu”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. 24, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 2001, s. 585-588.

Şahin, İlhan, “Anadolu’da Türk Yerleşmesi Sürecinde Safranbolu”, *I. Ulusal Tarih İçinde Safranbolu Sempozyumu (4-6 Mayıs 1999)*, TTK, Ankara, 2003, s. 7-14.

Tunçözgür, Ünsal, *Dünden Bugüne Safranbolu*, Safranbolu Belediyesi Yay., 2012.

Yazıcıoğlu, Hulûsi, *Safranbolu*, Özer Matbaası, Karabük, 1982.

Zonguldak İl Yıllığı, Ajans Türk, Ankara, 1967.

Zonguldak İl Yıllığı, Sulhi Garan Matbaası, İstanbul, 1973.

İnternet Kaynakları

www.nufusune.com (Erişim Tarihi: 27.05.2025).

www.resmigazete.gov.tr (Erişim Tarihi: 27.05.2025).